

ШЛЯХИ ОПТИМІЗАЦІЇ РУХОВОЇ
АКТИВНОСТІ ДІТЕЙ В УМОВАХ
ЛІТНЬОГО ОЗДОРОВЧОГО ТАБОРУ

Пангелова Наталія, Рижик Роман
Університет Григорія Сковороди в Переяславі

DOI: 10.32540/2071-1476-2022-1-088

Annotation

Introduction and purpose of the study. The article is devoted to summarizing the data of scientific research concerning the determination of organizational and methodological aspects of optimization of children's motor activity in the conditions of summer health camp. **The purpose** – analysis, systematization, and synthesis of the literature on the organization of recreational and motor activities of children in summer recreation camps in the current conditions.

Material and methods. The research was conducted at the Hryhorii Skovoroda University in Pereiaslav. During the research the following methods were used: theoretical analysis and generalization of scientific and methodological literature data and documentary materials, the method of comparison, the method of system analysis.

Results. The analysis of literature sources from the problems of the study found that the main reasons for the insufficient level of physical culture and health work in summer health camps are: low qualification level of teaching staff, insufficient material and technical base, low level of methodological support of recreational and health activities of children.

Conclusions. Most researchers believe that the traditional system of organization of children's stay in summer health camps cannot be an effective way of increasing motor activity and restoring the ability to perform efficiently after the school year and state that the content of the recreational and health activity of these camps needs proper adjustment, the introduction of new types of motor activity.

Key words: recreational and health activity, schoolchildren, summer health camp.

Анотація

Вступ і мета дослідження. Стаття присвячена узагальненню даних наукових досліджень щодо визначення організаційно-методичних аспектів оптимізації рухової активності дітей в умовах літнього оздоровчого табору. **Мета** – аналіз, систематизація та узагальнення даних літературних джерел щодо організації оздоровчо-рухової активності дітей в літніх оздоровчих таборах у сучасних умовах.

Матеріал і методи. Дослідження проводилося в Університеті Григорія Сковороди в Переяславі. В процесі дослідження використанню такі методи: теоретичний аналіз та узагальнення даних науково-методичної літератури та документальних матеріалів, метод порівняння, метод системного аналізу.

Результати. Аналіз літературних джерел з проблематики дослідження дозволив з'ясувати, що основними причинами недостатнього рівня фізкультурно-оздоровчої роботи в літніх оздоровчих таборах є: низький кваліфікаційний рівень педагогічних кадрів, недостатня матеріально-технічна база, низький рівень методичного забезпечення рекреаційно-оздоровчої діяльності дітей.

Висновки. Більшість дослідників вважає, що традиційна система організації перебування дітей у літніх оздоровчих таборах не може слугувати ефективним способом підвищення рухової активності і відновлення працездатності після навчального року і констатують, що зміст рекреаційно-оздоровчої діяльності цих табо-

рів потребує відповідного коригування, впровадження нових видів рухової активності.

Ключові слова: рекреаційно-оздоровча діяльність, школярі, літній оздоровчий табір.

Аннотація

Введение и цель исследования. Статья посвящена обобщению данных научных исследований определения организационно-методических аспектов оптимизации двигательной активности детей в условиях летнего оздоровительного лагеря. **Цель** – анализ, систематизация и обобщение данных литературных источников по организации оздоровительно-двигательной активности детей в летних оздоровительных лагерях в современных условиях.

Материал и методы. Исследование проводилось в Университете Григория Сковороды в Переяславе. В процессе исследования использованы следующие методы: теоретический анализ и обобщение данных научно-методической литературы и документальных материалов, метод сравнения, метод системного анализа.

Результаты. Анализ литературных источников по проблематике исследования позволил выяснить, что основными причинами недостаточного уровня физкультурно-оздоровительной работы в летних оздоровительных лагерях являются: низкий квалификационный уровень педагогических кадров, недостаточная материально-техническая база, низкий уровень методического обеспечения рекреационно-оздоровительной деятельности детей.

Выводы. Большинство исследователей считают, что традиционная система организации пребывания детей в летних оздоровительных лагерях не может служить эффективным способом повышения двигательной активности и восстановления работоспособности после учебного года и констатируют, что содержание рекреационно-оздоровительной деятельности этих лагерей требует соответствующей корректировки, внедрения новых видов двигательной активности.

Ключевые слова: рекреационно-оздоровительная деятельность, школьники, летний оздоровительный лагерь.

Вступ. Останніми роками спостерігається зниження рівня фізичного стану дітей в Україні (Т.Ю. Круцевич, 2020, 2021; Н.В. Москаленко, 2019, 2021; Н.Є. Пангелова, 2020, 2021) що, в свою чергу, потребує пошуку шляхів оптимізації фізкультурно-оздоровчих занять [12, 13, 18, 19, 25]. Одним з таких напрямів є впровадження різних видів рухової активності не тільки в процес фізичного виховання школярів, але й до рекреаційно-оздоровчих заходів, що висвітлено у документах, які регламентують діяльність галузі фізичної культури і спорту, зокрема: Закон України «Про освіту» (2017); Національна доктрина розвитку фізичної культури і спорту (Указ президента України від 28 вересня 2004 року №1148/2004) та ін. [7, 14].

Одним з найважливіших напрямів реалізації завдань Національної стратегії з оздоровчої рухової активності є оптимізація фізичного виховання у літніх ди-

тячих оздоровчих закладах, що дозволить не тільки підвищити рівень фізичного стану дітей, але й сформувані в них необхідні вміння і навички використання засобів фізичного виховання у повсякденному житті в умовах відпочинку, інтерес і мотиви до регулярних занять фізичними вправами [20].

Відомо, що забезпечення соціального захисту дитини передбачає реалізацію її права на оздоровлення і відпочинок [8, 17, 22].

Основна увага в системі організації літнього відпочинку зосереджена на створенні умов для вільного вибору профілю програми дозвілля, що задовольняє різноманітні інтереси дітей і сприяє їх оздоровленню. Як стверджують деякі зарубіжні і вітчизняні дослідники, фізична культура і спорт за своєю значущістю стоять на першому місці серед інших видів діяльності школярів у дитячому оздоровчому таборі (ДОТ), а за інтенсивністю виховного спілку-

вання 21 день табірної зміни прирівнюється одному навчальному року. Умови літніх оздоровчих таборів (ЛОТ) дозволяють організувати оптимальний режим фізичної активності для дітей і підлітків саме в літній період, що є дієвим оздоровчим засобом [1, 9, 10, 23]. Як зазначають О.В. Андрєєва та А.В. Гакман (2012), літні оздоровчі табори, основним напрямом діяльності яких є активний відпочинок, що здійснюється за допомогою і з використанням фізичних вправ, рухливих і спортивних ігор на суші і на воді, купання і навчання плаванню, змагань з різних видів рухової діяльності, мають за мету хоча б частково компенсувати недостатню рухову активність дітей [2].

Значна кількість дослідників [3, 9, 17] вказують на сприятливі можливості, які існують у літніх оздоровчих таборах для підвищення рівня рухової і фізичної підготовленості, стану здоров'я дітей.

Але традиційні форми фізкультурно-оздоровчої роботи з тимчасовим контингентом літніх оздоровчих таборів часто не можуть слугувати ефективним способом підвищення рухової активності школярів, яка є необхідною умовою підвищення і підтримання оптимального рівня фізичної роботоздатності для успішної навчальної діяльності.

У цих умовах надзвичайне значення має впровадження у практику фізкультурно-оздоровчої роботи шкільних оздоровчих таборів інноваційних засобів і методів фізичного виховання.

Гіпотеза. Аналіз і систематизація досліджень стосовно різних аспектів організації і методики фізкультурно-оздоровчої роботи у літніх оздоровчих таборах дозволять визначити найбільш ефективні напрями її оптимізації.

Зв'язок роботи з науковими програмами, планами, темами. Дослідження виконано згідно з тематичним планом науково-дослідної роботи кафедри теорії та методики фізичного виховання і спорту Університету Григорія Сковороди в Переяславі на 2020-2024 рр. за темою «Інтеграція фізичного, інтелектуального й духовного розвитку дітей, підлітків і молоді України в процесі фізкультурно-оздоровчої й спортивної діяльності» (№ державної реєстрації 0118U003847).

Мета дослідження – аналіз, систематизація та узагальнення даних літературних джерел щодо організації оздоровчо-рухової активності дітей в літніх оздоровчих таборах в сучасних умовах.

Матеріал і методи. Дослідження проводилося в Університеті Григорія Сковороди в Переяславі. В процесі дослідження використано такі методи: теоретичний аналіз та узагальнення даних науково-методичної літератури та документальних матеріалів, метод порівняння, метод системного аналізу.

Результати та дискусія. Пи-

танням вдосконалення фізкультурно-оздоровчої діяльності в умовах літніх оздоровчих таборів була присвячена низка досліджень. Так, М. Соя та П. Костюк (2012) зазначають, що основним видом діяльності дітей у літніх оздоровчих таборах (ЛОТ) є дозвільна. Оптимальна організація такої діяльності може стати основою для вирішення педагогічних завдань у цілому, а також – завдань формування здорового способу життя, зокрема, залучення дітей до діяльності, пов'язаної з реалізацією ідей «педагогіки здоров'я», яка здійснюється у всіх напрямках організації життєдіяльності табору [21].

Досить докладно висвітлені у спеціальній літературі концептуальні питання стосовно функціонування різних типів оздоровчих таборів, їх основних завдань [8, 9, 16, 17].

У наш час конкретизувалися підходи до визначення основних напрямів і змісту навчально-виховного процесу в літніх оздоровчих таборах. Зокрема, Н.А. Коломієць та І.Г. Резніченко (2020) виділяють такі основні напрями:

- Соціокультурний – передбачає надання допомоги дитині у визначенні власного статусу шляхом включення її у систему соціальних відносин, зростання її престижу та авторитету, виконання різних соціальних ролей, раннє залучення до участі у вирішенні трудових, соціально-політичних, моральних проблем суспільства.

- Художньо-естетичний – забезпечує художньо-естетичну освіченість і вихованість особистості, здатної до саморозвитку й самовдосконалення, формування її художньо-естетичної культури засобами кращих національних і світових культурологічних надбань, умінь примножувати культурно-мистецькі традиції табору.

- Дослідницько-експериментальний – передбачає залучення дітей і підлітків до науково-дослідної і пошукової діяльності.

- Науково-технічний – спрямований на формування у дітей і підлітків техніко-технологічних знань, розширення їх політехнічного світогляду, задоволення потреб юної особистості у вдосконаленні освіти з основ інформатики, комп'ютеризації, конструкторської та експериментальної діяльності.

- Еколого-природничий – забезпечує опанування знаннями про навколишнє середовище (природне і соціальне); формування екологічної особистісної культури; залучення до практичної природоохоронної діяльності.

- Туристсько-краєзнавчий – передбачає залучення до активної діяльності у сфері туризму і краєзнавства, дослідництва та пошуку у сфері знань про комплексну генетичну картину життя певних територій, вивчення окремих географічних об'єктів і явищ соціального життя у природно-історичному аспекті, а також формування фізично і духовно здорової особистості.

- Фізкультурно-оздоровчий – забезпечує оптимальний рівень рухової активності дітей і підлітків; формування в них здорового способу життя як невід'ємного компонента загальної культури особистості; розвиток фізичних здібностей; зміцнення здоров'я.

- Військово-патріотичний – забезпечує формування духовних якостей і патріотичних почуттів, громадської відповідальності за долю українського народу й держави, підготовку до військової служби.

- Дозвілєво-розважальний – передбачає організацію культурного дозвілля дітей і підлітків, спілкування з однолітками у різних формах ігрової та дозвілєво-розважальної діяльності, покращення психологічного стану, зняття психічної та фізичної напруги [17].

Реалізація цього напрямку (який є основним) здійснюється в процесі проведення різних ор-

ганізаційних форм (ранкова гімнастика, гартувальні процедури, прогулянки, рухливі ігри, заняття у секціях з видів спорту, туристичні походи, спортивні змагання та ін.) [2, 9, 10, 23].

Дослідники [1, 16, 17] наголошують, що для забезпечення оздоровчої ефективності занять програми фізичного виховання в умовах роботи в літніх оздоровчих таборах мають відповідати такими основним вимогам:

- комплексність – необхідно застосовувати різноманітні засоби і методи фізичного виховання, які забезпечують багатогранність впливу;

- гнучкість у застосуванні традиційних і нетрадиційних засобів, а також – у регулюванні компонентів фізичного навантаження з врахуванням індивідуально-групових особливостей у дітей;

- орієнтованість на вікові особливості дітей з метою формування в них інтересу й мотивації до систематичних занять фізичними вправами.

Однак, О.В. Андрєєва (2014) зауважує, що аналіз програм відпочинку рекреаційно-оздоровчої діяльності в дитячих таборах показав, що більшість з них містять такі недоліки: необізнаність, щодо структури й технології програмування діяльності таборів; недотримання алгоритмів побудови програм; скорочення кількості днів перебування дітей у таборі; відсутність чітких орієнтирів змісту, механізму реалізації мети й завдань програми; відсутність зв'язку рекреаційно-оздоровчих напрямів з іншими видами діяльності дітей; перевантаження заходами з низьким рівнем рухової активності; низький рівень залучення дітей до розробки анімаційних заходів.

Також авторка зазначає, що рекомендовані традиційними програмами засоби, форми і методи не відповідають сучасним вимогам, а саме: не враховують захищеності дітей, не відповідають

особливостям вікового розвитку, не забезпечують достатньої рухової активності, не сприяють психоемоційному відновленню школярів та ін. [4].

Необхідно зазначити, що проведеною О.В. Андрєєвою (2014) дослідження дозволили їй розробити і впровадити технологію проектування рекреаційно-оздоровчої діяльності в дитячих таборах, яка відповідає сучасним вимогам і потребам оздоровлення дітей [4].

Принциповими відмінностями від традиційної побудови фізкультурно-оздоровчої роботи у літньому оздоровчому таборі є: вільний (необов'язковий) характер організації; інтегративність, що дозволяє поєднувати оздоровчу і розважальну діяльність; ігрова основа, що визначає динаміку розвитку форм діяльності, їхня сюжетність.

Результати впровадження технології організації рекреаційно-оздоровчої діяльності в дитячому оздоровчому таборі, яка була розроблена О.В. Андрєєвою (2014), дозволили визначити умови її ефективної реалізації, а саме: організація цікавого, емоційно-забарвленого, психологічно-комфортного, активного дозвілля шляхом розширення пропонованих форм рекреаційно-оздоровчої діяльності; створення специфічного мікросередовища у таборі, що передбачає можливість свободи вибору рекреаційно-оздоровчих занять; забезпечення успішності педагогічної діяльності, спрямованої на досягнення рекреаційного ефекту; стимулювання формування позитивного ставлення до досягнення успіху в обраному виді рекреаційної діяльності та ін. [4].

Отже, вдосконалення змісту програм рекреаційно-оздоровчої діяльності літнього оздоровчого табору залишається нагальною проблемою організації літнього відпочинку дітей, що спонукає науковців до пошуку шляхів її вирішення.

Так, дисертаційне дослідження О.Є. Ображей (2021) присвячене обґрунтуванню, розробці та експериментальній перевірці ефективності технології прискореного навчання плавання молодших школярів в умовах літніх оздоровчих таборів. Авторкою уперше розроблено алгоритмізовану програму навчання плавання дітей 6-10 років в умовах оздоровчого табору та визначено педагогічні умови її реалізації: етапне формування вмінь плавання; відповідність змісту занять віковим та індивідуальним особливостям дітей; врахування знань і накопиченого рухового досвіду молодших школярів; створення емоційно збагаченого виховного простору з використанням ігрових засобів, що забезпечують варіативність і рефлексивність навчання.

Також дослідниця адаптувала українські народні ігри до прискореного навчання плавання молодших школярів у відкритих водоймах [15].

Значним потенціалом в удосконаленні оздоровчо-рекреаційної діяльності дітей і підлітків в умовах літніх таборів володіють різноманітні форми туристсько-краєзнавчої роботи. Одним з останніх ґрунтовних досліджень, яке було присвячене даній проблематиці є дисертаційна робота Т.В. Блистів (2019). Автор науково обґрунтував і розробив підходи до підвищення ефективності організаційно-методичного забезпечення оздоровчо-рекреаційної діяльності учнівської молоді у закладах позашкільної освіти туристсько-краєзнавчого напрямку для залучення її до регулярної рухової активності, організації змістовного дозвілля, покращення показників фізичного та емоційного стану.

Дослідником визначено передумови цілеспрямованої трансформації оздоровчо-рекреаційної діяльності учнів у закладах позашкільної освіти (у тому числі

– оздоровчих літніх таборів) на основі аналізу чинників, що детермінують ефективність означеної діяльності, мотиваційних пріоритетів, структури та обсягу рухової активності характеристики показників психофізичного стану школярів [5].

Зважаючи на потенціал літніх оздоровчих таборів у підвищенні рівня фізичного стану школярів, доцільним є, на нашу думку, впровадження у фізкультурно-оздоровчу роботу нових, цікавих для дітей видів рухової активності. В останні роки були проведені дослідження у даному напрямі: С.В. Власова (2019) обґрунтувала і розробила організаційно-методичні засади використання засобів катання на роликів ковзанах у фізкультурно-оздоровчих заняттях з учнями 5-6 класів [6]; І.О. Юзковець (2020) визначила педагогічні умови комплексного розвитку фізичних здібностей учнів 3-4 класів засобами міні-баскетболу [24]; Л.С. Михно

(2017) розробила методика застосування засобів йога-аеробіки у фізичному вихованні молодших школярів [11]; Н.В. Москаленко і О.М. Демідова (2019) запропонували як інноваційний засіб фізичного виховання спортивні танці, а також визначили їх вплив на фізичний стан молодших школярів [12].

Представлені вище дослідження мають не тільки теоретичну, але й практичну значущість, оскільки авторами розроблені програми застосування цих інноваційних видів рухової активності, які можуть бути адаптовані для урізноманітнення змісту рекреаційно-оздоровчої діяльності дітей в умовах оздоровчих таборів.

Висновки. Отже, аналіз літературних джерел з проблематики дослідження дозволив з'ясувати, що основними причинами недостатнього рівня фізкультурно-оздоровчої роботи в літніх оздоровчих таборах є: низький кваліфікаційний рівень педаго-

гічних кадрів, недостатня матеріально-технічна база, низький рівень методичного забезпечення рекреаційно-оздоровчої діяльності дітей.

Більшість дослідників вважає, що традиційна система організації перебування дітей у літніх оздоровчих таборах не може слугувати ефективним способом підвищення рухової активності і відновлення працездатності після навчального року і констатують, що зміст рекреаційно-оздоровчої діяльності цих таборів потребує відповідного коригування, впровадження нових видів рухової активності.

Конфлікт інтересів. Автори заявляють, що відсутній будь-який конфлікт інтересів.

Перспективи подальших досліджень пов'язані з вивченням можливості впровадження у фізкультурно-оздоровчу роботу літніх оздоровчих таборів пляжних видів спорту.

Література

1. Андрєєва О., Гакман А. Організація рекреаційно-оздоровчої діяльності дітей 11-14 років в умовах дитячого табору відпочинку. Теорія і методика фізичного виховання і спорту. 2012. № 4. С. 42-46.
2. Андрєєва О., Гакман А. Руховий режим дітей у літньому оздоровчому таборі. Теорія і методика фізичного виховання і спорту. 2012. № 4. С. 35-42.
3. Андрєєва О., Гакман А. Технологія розробки рекреаційно-оздоровчих програм у літньому оздоровчому таборі. Слобожанський науково-спортивний вісник. 2011. № 4. С. 216-220.
4. Андрєєва О.В. Фізична рекреація різних груп населення: [монографія]. Київ:10В «НВП Поліграфсервіс», 2014. 280 с.
5. Блістів Т.В. Організаційно-методичне забезпечення оздоровчо-рекреаційної діяльності учнівської молоді у закладах позашкільної освіти: дис. на здобуття ступеня канд. наук з фіз. вих. та спорту: спец. 24.00.02. Київ, 2019. 258 с.
6. Власова С.В. Організаційно-методичні засади використання засобів катання на роликів ковзанах у фізкультурно-оздоровчих заняттях з

References

1. Andriieva O., Hakman A. Organization of recreational and healthcare activities for children 11-14 years old in a children's recreation camp. Theory and Methodology of Physical Education and Sports. 2012. No. 4. pp. 42-46.
2. Andriieva O., Hakman A. Motor activities of children at the summer health camp. Theory and Methodology of Physical Education and Sports. 2012. No. 4. pp. 35-42.
3. Andriieva O., Hakman A. Technology for the development of recreational and health programs in the summer recreation camp. Slobozhanskyi herald of science and sport. 2011. No. 4. pp. 216-220.
4. Andriieva O.V. Physical recreation of different population groups: [monograph]. Kyiv:10V "NVP Polihrafservis", 2014. 280 p.
5. Blystiv T.V. Organizational and methodological provision of health and recreational activities of youth in institutions of extra-curriculum education: diss. on the PhD in Physical Education and Sport: specialty 24.00.02. Kyiv, 2019. 258 p.
6. Vlasova S.V. Organizational and methodological basis for the use of roller skating in physical education classes with students in grades 5-6: AutoAb-

- учнями 5-6 класів: автореф. дис. ... канд. наук з фіз. вих. і спорту: 24.00.02. Дніпро, 2019. 19с.
7. Закон України «Про освіту». Відомості Верховної ради України. 2019. № 2657-VIII. 2661 – VIII. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2145-19>.
  8. Костенко Л.Д. Теорія і практика розвитку поза-шкільної освіти в Україні (друга половина ХХ – початок ХХІ століття): дис. ... докт. пед. наук: спец. 13.00.01 – загальна педагогіка та історія педагогіки, Кропивницький, 2021. 567 с.
  9. Лапко В.В. Методика виховної роботи в літніх дитячих оздоровчих таборах: практичний посібник. Івано-Франківськ: НАР, 2016. 312 с.
  10. Лещак О.М. Корекція фізичного стану і соматичного здоров'я школярів в умовах літнього дитячого оздоровчого закладу: автореф. ... дис. канд. наук з фіз. вих. і спорту: 24.00.02. ДВНЗ «Прикарпатський нац. ун-т ім. Василя Стефаника». Івано-Франківськ, 2012. 20 с.
  11. Михно Я.С. Фізичне виховання молодших школярів на основі застосування засобів йога-аеробіки: автореф. дис. ... канд. наук з фіз. вих. і спорту: 24.00.02. Київ, 2017. 20с.
  12. Москаленко Н., Демідова О., Бодня В. Вплив занять спортивними танцями на фізичний стан дітей молодшого шкільного віку. Спортивний вісник Придніпров'я. 2019. № 1. С. 205-208.
  13. Москаленко Н., Круцевич Т., Пангелова Н. Теоретичні аспекти проблеми контролю та оцінки навчальних досягнень школярів з фізичної культури. Спортивний вісник Придніпров'я. 2021. № 2. С. 101-110.
  14. Національна доктрина розвитку фізичної культури і спорту (Указ президента України від 28 вересня 2004 року № 1148/2004).
  15. Ображей О.Є. Технологія прискореного навчання плавання молодших школярів в умовах літніх оздоровчих таборів: дис. на здобуття наукового ступеня доктора філософії: спец. 014 Середня освіта (фізична культура). Луцьк, 2021. 312 с.
  16. Ображей О.Є. Характеристика програм фізкультурно-оздоровчої роботи в літньому таборі. Фізична активність і якість життя людини: матеріали Міжнародної наукової конференції (14-16 червня 2017р.). Луцьк: Східноєвроп. ун-т ім. Лесі Українки, 2017. С. 55
  17. Організація виховного процесу в дитячому закладі оздоровлення та відпочинку: навч.-метод. посіб. /МОН України, Уманський держ. пед. ун-т імені Павла Тичини: уклад. Н.А. Коломієць, І.Г. Резніченко. Умань: Візаві, 2020. 230 С.
  18. Пангелова Н., Круцевич Т., Власова С. Вплив програм занять роликковими ковзанами на фізичну підготовленість школярів 10-11 років. Фізичне виховання, спорт і культура здоров'я у сучасному суспільстві. 2021. № 2 (54). С. 41-48.
  7. The Law of Ukraine "On Education". Bulletin of the Verkhovna Rada of Ukraine. 2019. No. 2657-VIII. 2661 – VIII. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2145-19>.
  8. Koštenko L.D. Theory and practice of extracurricular education in Ukraine (second half of the twentieth century – beginning of the twentieth century): diss. ... Doctor in Education, specialty 13.00.01 – General Pedagogy and History of Pedagogy, Kropyvnytskyi, 2021. 567 p.
  9. Lapko V.V. Methods of educational work in the summer children's recreation camps: a practical guide. Ivano-Frankivsk: NAR, 2016. 312 p.
  10. Leshchak O.M. Correction of physical condition and somatic health of schoolchildren in the conditions of the summer children's recreation institution: AutoAbstract. ... diss. on the PhD in Physical Education and Sport: 24.00.02. Vasyl Stefanyk Precarpathian National University. Ivano-Frankivsk, 2012. 20 p.
  11. Mykhno Ya.S. Physical education of junior schoolchildren using the means of yoga-aerobics: AutoAbstract. diss. ... on the PhD in Physical Education and Sport: 24.00.02. Kyiv, 2017. 20p.
  12. Moskalenko N., Demidova O., Bodnia V. The effect of sports dance classes on the physical condition of junior schoolchildren. Sportyvnyi Visnyk Prydniprovia. 2019. No. 1. pp. 205-208.
  13. Moskalenko N., Krutsevych T., Panhelova N. Theoretical aspects of the problem of monitoring and evaluating the educational achievements of schoolchildren in physical education. Sportyvnyi Visnyk Prydniprovia. 2021. No 2. pp. 101-110.
  14. National Doctrine for the Development of Physical Culture and Sports (Decree of the President of Ukraine on September 28, 2004 No. 1148/2004)
  15. Obrazhei O.Ye. Technology accelerated learning swimming junior schoolchildren in the conditions of summer recreation camps: diss. on Ph.D. degree: specialty 014 Secondary Education (Physical Culture). Lutsk, 2021. 312 p.
  16. Obrazhei O.Ye. Characteristics of physical education and recreational work programs in the summer camp. Physical activity and quality of human life: Proceedings of the International Scientific Conference (June 14-16, 2017). Lutsk: Lesia Ukrainka East European National University, 2017. p. 55
  17. Organization of the educational process in the children's health and recreation institution: manual / MES of Ukraine, Pavlo Tychyna Uman State Pedagogical University: comp. N.A. Kolomiets, I.H. Reznichenko. Uman: Vizavi, 2020. 230 p.
  18. Panhelova N., Krutsevych T., Vlasova S. Effects of roller skating programs on the physical preparation

19. Пангелова Н.Є., Красова І.О. Методика комплексного розвитку фізичних здібностей учнів 3-4 класів в процесі навчання елементів міні-баскетболу. *East European Scientific Journal*. 2(54). 2020. part 1. pp. 26-36.
20. Про Національну стратегію з оздоровчої рухової активності в Україні на період до 2025 року «Рухова активність – здоровий спосіб життя – здорова нація»: Указ Президента. Офіційний вісник Президента України. 2016; 6:25.
21. Соя М., Костюк П. Сучасні погляди на роль літніх оздоровчих таборів у формуванні та підтриманні здоров'я у дітей середнього шкільного віку. *Молода наука України*. Т.4. С.149-155.
22. Цуприк С.І. Підготовка студентів вищих педагогічних навчальних закладів до роботи в літніх оздоровчих таборах: дис. ... к. пед. наук: спец. 13.00.04 – теорія і методика професійної освіти. Вінниця, 2011. 208 с.
23. Шинкарьова О.Д. Формування готовності майбутніх бакалаврів фізичної культури і спорту до організації дозвілєво-рекреаційної діяльності: дис. на здобуття ступеня доктора філософії (PhD) за спец. 015 - Професійна освіта (за спеціалізаціями); Державний заклад «Луганський національний університет імені Тараса Шевченка», Старобільськ, 2021. 320 с.
24. Юзковець І.О. Комплексний розвиток фізичних здібностей учнів молодших класів засобами міні-баскетболу: дис. ... ступеня доктора філософії: спец. 017 Фізична культура і спорт. Переяслав, 2020. 278с.
25. Krutsevich T., Panhelova N., Trachuk S., Dieduch M. (2020) Features of the Reaction of the Cardiorespiratory System of Schoolchildren with Physical Loads of the Treadmill. *International Journal of the Applied Exercise Physiology*, 9(1), pp. 113-121.
- of 10-11 year old schoolchildren. *Physical Education, Sports and Health Culture in Modern Society*. 2021. No.2 (54). pp. 41-48.
19. Panhelova N.Ye., Krasova I.O. Methodology for the comprehensive development of physical abilities of students in 3-4 grades while teaching the elements of mini-basketball. *East European Scientific Journal*. 2(54). 2020. part 1. pp. 26-36.
20. About the National Strategy of health-improving physical activity in Ukraine for the period till 2025 "Motor activity - a healthy way of life – a healthy nation": Decree of the President. The official bulletin of the President of Ukraine. 2016; 6:25.
21. Soia M., Koštiuk P. Current views on the role of summer recreation camps in the formation and maintenance of health in children of secondary school age. *Young Science of Ukraine*. Vol.4. pp.149-155.
22. Tsupryk S.I, Preparing students of higher pedagogical educational institutions to work in summer recreation camps: diss. ... PhD in Education: specialty 13.00.04 – Theory and Methodology of Vocational Education. Vinnitsa, 2011. 208 p.
23. Shynkarova O.D. Formation of readiness of future bachelors of physical culture and sports to organize leisure and recreational activities: diss. on PhD specialty 015 - Vocational education (by specialty); State Institution "Luhansk Taras Shevchenko National University", Starobilsk, 2021. 320 p.
24. Yuzkovets I.O. Integrated development of physical abilities of primary school students by means of mini-basketball: diss. ... on the PhD: specialty 017 Physical Education and Sports. Pereiaslav, 2020. 278p.
25. Krutsevich T., Panhelova N., Trachuk S., Dieduch M. (2020) Features of the Reaction of the Cardiorespiratory System of Schoolchildren with Physical Loads of the Treadmill. *International Journal of the Applied Exercise Physiology*, 9(1), pp. 113-121.

Пангелова Наталія

Університет Григорія Сковороди в Переяславі
м. Переяслав, вул. Сухомлинського 30, 08400, Україна
e-mail: kafedra.tmfvis@ukr.net, тел. +380979227234
ORCID <https://orcid.org/0000-0002-4846-3907>

Рижик Роман

Університет Григорія Сковороди в Переяславі
м. Переяслав, вул. Сухомлинського 30, 08400, Україна
e-mail: ryzhyk11.rom@gmail.com, тел. +380966209018